

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA 2 (P2)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2011

MATSHWAO: 80

NAKO: dihora tse 21/2

Pampiri ena e na le maqephe a 20.

DITAELO HO MOHLAHLOBUWA

- 1. Bala dintlha tse hlahellang leqepheng lena ka tlhoko PELE o qala ho araba dipotso.
- 2. Se ke wa latella ho bala pampiri yohle. Tadima pele karolo e hlahisang dikahare tsa pampiri leqepheng le latelang, mme o tshwaye dinomoro tsa dipotso tse botsitsweng dibukeng tseo o ithutileng tsona. Ka mora hoba o etse sena, bala dipotso tseo, mme e be o kgetha tseo o ratang ho di araba.
- 3. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A: Dithothokiso (30) KAROLO YA B: Padi/Nobele (25) KAROLO YA C: Tshwantshiso/Terama (25)

- 4. Badisisa ditaelo TSOHLE tse hlahiswang qalong ya karolo e nngwe le e nngwe ka tlhoko.
- 5. O lokela ho araba dipotso tse HLANO kaofela:
 - Tse THARO (3) KAROLONG YA A
 - E le NNGWE (1) KAROLONG YA B
 - E le NNGWE (1) KAROLONG YA C
- 6. Nomora dikarabo tsa hao jwalo feela ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ena ya dipotso.
- 7. Qala karolo e NNGWE le e NNGWE leqepheng le letjha, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.ss
- 8. O eletswa ho sebedisa nako ya hao ka mokgwa o latelang:
 - Metsotso e 40 KAROLONG YA A
 - Metsotso e 55 KAROLONG YA B
 - Metsotso e 55 KAROLONG YA C
- 9. Ngola ka mongolo o makgethe mme o balehang.

LEQEPHE LA DIKAHARE

Dintlha tse hlahisitsweng leqepheng lena di tla thusa mohlahlobuwa ho kgetha dipotso tseo a ratang ho di araba ntle le ho qobelleha hore a bale pampiri yohle.

	ORO YA POTSO	ithutileng tsona: Araba dipotso tse PEDI fee MOFUTA WA POTSO	MATSHWAO
. Peo ena		Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	10
		KAPA	
2. O llelang		Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	10
		KAPA	
. Moruti		Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	10
		KAPA	
. Selemo sa	1976	Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	10
Thothokiso eo 5. Boshodu	mohlahlobuwa a sa i	ithutang yona: Araba potso e le NNGWE ho Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	tse pedi tsena.
		КАРА	
6. Kgutlela ha	e	Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	10
	: PADI/NOBELE	eng eo o ithutileng vona.	
Araba potso e	le NNGWE feela buke	eng eo o ithutileng yona. Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	25
Araba potso e 7. Botsang leb	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA	
Araba potso e 7. Botsang leb	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	25 25
Araba potso e 7. Botsang leb 8. Botsang leb	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	
Araba potso e 7. Botsang let 8. Botsang let 9. Diepollo	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA	25 25
Araba potso e 7. Botsang let 8. Botsang let 9. Diepollo	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	25
Araba potso e 7. Botsang lek 8. Botsang lek 9. Diepollo 10. Diepollo	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA	25 25 25
Araba potso e 7. Botsang let 8. Botsang let 9. Diepollo 10. Diepollo	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	25 25
Araba potso e 7. Botsang lek 8. Botsang lek 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA	25 25 25 25
Araba potso e 7. Botsang lek 8. Botsang lek 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme	le NNGWE feela buke pitla	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	25 25 25
Araba potso e 7. Botsang let 8. Botsang let 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme 12. Mme KAROLO YA C	le NNGWE feela buke bitla bitla :: TSHWANTSHISO/T	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	25 25 25 25
Araba potso e 7. Botsang let 8. Botsang let 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme 12. Mme KAROLO YA C	le NNGWE feela buke bitla bitla c: TSHWANTSHISO/T le NNGWE feela buke	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane ERAMA	25 25 25 25 25
Araba potso e 7. Botsang lek 8. Botsang lek 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme 12. Mme CAROLO YA C	le NNGWE feela buke bitla bitla :: TSHWANTSHISO/T	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane	25 25 25 25
Araba potso e 7. Botsang lek 8. Botsang lek 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme 12. Mme KAROLO YA C Araba potso e 13. Seyalemoy	le NNGWE feela buke bitla bitla :: TSHWANTSHISO/T le NNGWE feela buke	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane ERAMA Peng eo o ithutileng yona. Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	25 25 25 25 25
Araba potso e 7. Botsang lek 8. Botsang lek 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme 12. Mme KAROLO YA C Araba potso e 13. Seyalemoy	le NNGWE feela buke bitla bitla :: TSHWANTSHISO/T le NNGWE feela buke	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane ERAMA Peng eo o ithutileng yona. Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA	25 25 25 25 25 25
Araba potso e 7. Botsang let 8. Botsang let 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme 12. Mme KAROLO YA C	le NNGWE feela buke bitla bitla :: TSHWANTSHISO/T le NNGWE feela buke a	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane ERAMA Peng eo o ithutileng yona. Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)	25 25 25 25 25 25
Araba potso e 7. Botsang lek 8. Botsang lek 9. Diepollo 10. Diepollo 11. Mme 12. Mme KAROLO YA C Araba potso e 13. Seyalemoy	le NNGWE feela buke bitla bitla :: TSHWANTSHISO/T le NNGWE feela buke a	Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane ERAMA Peng eo o ithutileng yona. Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAPA Mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAPA	25 25 25 25 25 25

LENANENETEFATSO

Sebedisa lenanenetefatso lena ho nnetefatsa hore na e fela o arabile dipotso tse hlokehang.

KAROLO YA	NOMORO TSA DIPOTSO	PALO YA DIPOTSO TSE LOKELANG HO ARAJWA	TSHWAYA (√)
A: DITHOTHOKISO (Potso e telele (ya moqoqo) KAPA dipotso tse kgutshwane (tseo o ithutileng tsona))	1 – 4	2	
A: DITHOTHOKISO (Potso e telele (ya moqoqo) KAPA dipotso tse kgutshwane (tseo a sa ithutang tsona))	5 – 6	1	
B: PADI/NOBELE (Potso e telele (ya moqoqo) KAPA dipotso tse kgutshwane)	7 – 12	1	
C: TSHWANTSHISO/TERAMA (Potso e telele (ya moqoqo) KAPA dipotso tse kgutshwane)	13 – 16	1	
PALO YOHLE YA DIPOTSO TSE LOKELA ARAJWA.	NG HO	5	

ELA TLHOKO:

O tshwanetse hore o be o arabile potso e le NNGWE KAROLONG YA B le potso e le NNGWE KAROLONG YA C tseo e leng mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) le mofuta wa dipotso tse kgutshwane dikarolong tsena.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

Karolong ena o botsitswe dithothokiso tse TSHELETSENG (POTSO YA 1-6). Araba dipotso tse THARO feela karolong ena.

ELA TLHOKO:

Kgetha mme o arabe dipotso tse PEDI feela dithothokisong tseo o ithutileng tsona selemong sena (POTSO YA 1 ho isa ho POTSO YA 4); e be o tswela pele ho kgetha le ho araba potso e le NNGWE feela dithothokisong tseo o sa ithutang tsona (POTSO YA 5 le POTSO YA 6).

POTSO YA 1

Bala qotso ena ka tlhoko, e be o araba dipotso tse e latelang.

PEO EI	EO ENA – PM Ramathe		
1	Ka mehla le matsatsi o a tsetsela,		
2	O tsetselela kgotso o kopa tokoloho,		
3	O kopa nyene le bosiu,		
4	O qela ka qenehelo le ka kgauhelo.		
5 6 7 8	O lla ka mehla ka leeme, O re leeme le a busa kgotso le tokoloho ha diyo, O bua ka leeme betsa sa babusi, O re leeme ke tlhaka phatleng tsa marena.		
9	Ka mehla o ngongoreha ka kgatello,		
10	O re ba kojwana di mahetleng ba tujwa,		
11	Ba tlatlapuwa ho tsa bona ditokelo,		
12	Empa o lebala hore peo ena e jetswe ke wena.		
13	Kajeno o kgwanatshwana,		
14	O ja le bona baokamedi,		
15	Meno o bososela ka a masweu matshwana,		
16	O keketeha le ho hlahisa lelengwana.		
17	Kajeno o thuube ha e na tsatsa,		
18	O hloka tao o hloka bodulo,		
19	O lebetse lefa o nyahladitse lefatshe,		
20	E, hoba moahamoriti ha a o dule		

Hlalosa makgabane/bonono/dihlomo/dibetsa/bokgabo ba bothothokisi boo sethothokisi se bo sebedisitseng thothokisong ena mme o be o totobatse bohlokwa ba makgabane ao. Karabo ya hao e be mantswe a 250 – 300.

[10]

Bala qotso ena ka tlhoko, e be o araba dipotso tse e latelang.

O LLEI	LANG – T Leballo	
1 2 3 4 5 6 7 8	O llelang athe o jetse peo? Wa iketsa motjha o tshaba boqheku, Wa re ho tsofala le ratang, Moteno ke kgutlela diqepetsana, Dirope ka ntle lepheshepheshe, Menepe e ka ya kamele ya leqheku, Bashanyana ka morao letetekgu, O llelang?	
9 10 11 12 13 14 15	O llelang athe ha o a botsa? Ha o a botsa ka bophelo le tsa bona, Ha o a botsa ka lefatshe le tsa lona, Ka menate le maima a lona, Ka menate le mahlomola a lona, Ka meepa le methinya ya lona, O llelang?	
16 17 18 19 20 21 22	O llelang athe o tsebile? Hore lena lefatshe ke mabidikane, Hore matsoho a lemeletsa mmetso, Hore e sa itshelleng e bola kila, Kajeno o llela tshiu tse ileng, O mokopakopa mokotla o mahlo, O llelang?	
2.1	Thothokiso ena ke ya mofuta ofe?	(2)
2.2.	Qoholla mantswe a re hlahisetsang lehlaso qotsong ena?	(1)
2.3	Hlalosa hore ho bolelwang moleng wa 7 ha ho thwe 'Bashanyana ka morao ke letetekgu'.	(2)
2.4	Molathothokisong wa 12 le wa 13 ke sebetsa sefe sa bothothokisi seo re se fumanang moo?	(2)
2.5	Ke lentswe lefe le re hlahisetsang tlohelo molathothokisong wa 20?	(1)
2.6	Ho ya ka kutlwisiso ya hao, o ka re sepheo sa sethothokisi ke sefe ka thothokiso ee?	(2) [10]

Bala qotso ena ka tlhoko, e be o araba dipotso tse e latelang.

MORUT	MORUTI – J Rathebe				
1	Ngwana mme mamela ka kutlwisiso,				
2	Moruti ke tsela feela,				
3	Latela eo tsela thakamphato,				
4	Tlohella ho boledisa kereke.				
5	Eitse ke le kerekeng ka utlwa moruti ka thero,				
6	A itshetlehile ho makgolwa,				
7	Ona a ho balehela metseng e meng,				
8	Ka hopola ka tsa ka ka hlora.				
9	Teng ha moruti a kgaruma ka botahwa,				
10	Batho ba a hwerehana ba swahlamane,				
11	Rona re hle re wele pooneng				
12	Hoba re nku tse lekgwekgwe.				
13	Hela! Moruti tlohella ya mafutsana teke,				
14	Ditebelong eja se jewang ke batho,				
15	Se phele ka boikgohomoso boikgantshi,				
16	Rata tse fatshe o tla phahamiswa.				

3.6	Ke mofuta ofe wa karaburetso o fumanwang temanathothokisong ya 3 molathothokisong wa 10?	(2) [10]
3.5	Hlalosa se bolelwang ke molathothokiso wa 12 'Hoba re nku tse lekgwekgwe'.	(2)
3.4	Moleng wa 15 sethothokisi se sebedisitse phetapheto ya moelelo. Qoholla mantswe a re bopelang phetapheto eo.	(1)
3.3	Moleng wa 13 sethothokisi se sebedisitse lekgotsi. Bohlokwa ba lekgotsi lee ke bofe molathothokisong oo?	(2)
3.2	Tshwantshiso e fumanwa molathothokisong ofe temanathothokisong ya pele?	(1)
3.1	Temanathothokisong ya 1, sethothokisi se sebedisitse lebitsomararane 'thakamphato'. Bohlokwa ba lebitsomararane lee ke bofe thothokisong?	(2)

Bala qotso ena ka tlhoko, e be o araba dipotso tse e latelang.

SE	LEMO SA 1976 – T Leballo	
1 2 3 4	Thunya tsa thwathwaretsa ka Soweto, Mosi wa foqoha hara mpa ya motsheare, Lehodimo la fifala la apara botsho, Fatshe la reketla la thothomela.	
5 6 7 8	Langa le Gugulethu ha utlwahala seboko, Mdantsane le Tinakga tjhaba sa hloka boroko, Mangaung le Mafikeng batho ba matha patlaka, Thekong dikanono tsa lla lethwathwarathwara.	
9 10 11 12	Monna a koma ka dialla, a hlomola, A meketsa sa mobabi a haula, A rapela sa kgutsanakgudu a kupulla mabitla, Tsatsi la lefu a le bona le fihla.	
13 14 15 16	Bonang mapatlelong thoto ke tseo, Bonang mapatlelong topo tsa batho ho hlomola, Batswetse ba phoka dikulo ka matsoho, Madi a masea a ba qhapaletsa difahleho.	
17 18 19 20	Keledi tsa rotha ka hloka kgotso, Ka hloka setsheho pakakgotso, Lerato la timela pelong ya me, Kajeno ba timetse baratuwa ba me.	
4.1	Bolela mofuta wa karaburetso e fumanwang temanathothokisong ya 2.	(2)
4.2	Qoholla molathothokiso moo ho sebedisitsweng tshwantshanyo/papiso thothokisong ena.	(1)
4.3	4.3.1 Qoholla lebitsomararane le fumanwang molathothokisong wa 18.	(1)

KAPA

Qoholla mantswe a mabedi temanathothokisong ya 1 a bontshang tlohelo.

Ka mantswe a hao, hlalosa se bolelwang molathothokisong wa 11.

Fana ka bohlokwa ba tshebediso ya lebitsomararane leo.

4.3.2

4.4

4.5

(2)

(2)

(2) **[10]**

ELA TLHOKO:

Kgetha mme o arabe POTSO YA 5 kapa POTSO YA 6. O se arabe dipotso tsena ka bobedi.

POTSO YA 5

Bala thothokiso ena ka tlhoko, e be o araba potso e latelang.

BOSHODU - PM Ramathe

- 1 Boshodu ba ntena ba nteka,
- 2 Ba nteleka ba ntahla,
- 3 Boshodu ba nkgapa ba mphahla,
- 4 Boshodu ba lerato maikutlong a ka,
- 5 Ka utlwa ka pelo nama ya paka,
- 6 Ke kgala sa Adama le Eva mafahla,
- 7 Boshodu ba mafufa ho fahla,
- 8 Ba fahla ntjheme bophogo a baka,
- 9 Ka utswa ka fetoha sesomo,
- 10 Ka fetella ka ba mothemelle,
- 11 Boshodu ba ka ba ba mmooko feela,
- 12 Ba pheulwa ke moya e se lesiba selemo,
- 13 Ka sala ke itlhophere ke sa lle,
- 14 Ke sa lle ka boshodu fela sa ditjaka mofela.

Hlalosa makgabane/bonono/dihlomo/dibetsa/bokgabo ba bothothokisi boo sethothokisi se bo sebedisitseng thothokisong ena mme o be o totobatse bohlokwa ba makgabane ao. Karabo ya hao e be mantswe a 250 – 300.

[10]

Araba POTSO YA 6 haeba o sa ka wa araba POTSO YA 5 e ka hodimo.

Bala qotso ena ka tlhoko, e be o araba dipotso tse e latelang.

KGUTLELA HA	AE – PM Ramathe	
2 Boela 3 Boela	hle, kgutla ngwana monna, hae o lebale tsa maoba diqabang, hae o tlohele tsa kgale ditshotleho, o kgutlele Kanana fatsheng la dinotshi.	
6 Ba hlo 7 Hopola	a baena morao ho sotleha, rile ba hopotse moholo, a lerato la batswadi sebele, a tswele le nyantshitseng ho opa.	
10 Ha se 11 Ke kob	hotlo di hate o di bipe, tsa hao feela, oo anela lefatshe bophara, kelo tsa moya, pelo le mmele.	
14 Lebala15 Tlohela	a mehwabadi metopa, a menyepetsi ho rotha, a ho hlwephetsa mamina, kelo ha se tsa hao o le mong.	
18 Sa sisi 19 E, o lla	sa hao ho hlomola, inya maikutlo sa thonkga maqeba, a a tsetselela nnete, nnete ke mohalakane.	
6.1 Neelet	sano re e fumana mantsweng afe temanathothokisong ya 1?	(1)
6.2 Ke sek	petsa sefe sa bothothokisi se fumanwang molathothokisong wa pele?	(2)
	ediso ya mantswe 'mehwabadi' le 'metopa' molathothokisong wa 13 e nisetsa mofuta ofe wa phetapheto?	(2)
6.4 Ke sek	kapuo sefe se fumanwang molathothokisong wa 20?	(2)
	antswe a hao hlalosa hore sethothokisi se bolelang ka molathothokiso sa tshotlo di hate o di bipe' temanathothokisong ya 3.	(2)
	nathothokisong ya pele qoholla molathothokiso oo ho wona ho wang tlohelo.	(1) [10]

30

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

KAROLO YA B: PADI/NOBELE

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona karolong ena.

Kgetha mme o arabe potso e le nngwe FEELA, ya mofuta wa **potso e telele** (ya moqoqo) kapa ya **dipotso tse kgutshwanyane**. Ha o kgetha ho araba mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAROLONG YA B, o tlameha ho kgetha mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA C. Ebang o sa etse kgetho e jwalo, o araba mofuta wa **dipotso tse kgutshwane** KAROLONG YA B, teng jwale o tlameha ho araba mofuta wa **potso e telele** (ya moqoqo) KAROLONG YA C. Sena se bolela hore qetellong ya ditaba o tlameha ho araba potso e le NNGWE ya **mofuta wa potso e telele** (ya moqoqo) le potso e le NNGWE ya mofuta wa **dipotso tse kgutshwane**.

POTSO YA 7: BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla

Bangodi ba sebedisa ditsela tse fapaneng ho bopa le ho aha baphetwa. Tse ding tsa ditsela tsena ke thehello (theho ya mabitso) le diketso tsa baphetwa. Ngola mme o hlalose kamoo mongodi a sebedisang *thehello* le *diketso* tsa Tsietsi kateng ho bopa le ho ntshetsa pele pale pading ena. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]

POTSO YA 8: BOTSANG LEBITLA - KPD Maphalla

Bala qotso ena e latelang e be o araba dipotso tse theilweng hodima buka/padi yohle.

Mosadimoholo a kgutsa, a tadima Tsietsi. A elellwa hore ha ho potang, ditaba di teng, ditaba di kgolo. A kgutsa motsotswana, yaba o ntse a itsubela kwae ya hae, a ntse a tadimme Tsietsi.

'Ba ntse ba phela jwang lapeng?' ho botsa mosadimoholo hoba Tsietsi a kgutle fensetereng. 'Na o ntse o setse o le mong?'

'Ha ke a sala ke le mong,' ke Tsietsi eo ha a boela a dula pela mosadimoholo. 'Mmadibakiso o teng kajeno,' ke Tsietsi eo ha a boela a dula pela mosadimoholo. 'O dulelletse ho nkomanya ka mono!'

'Butle ngwanaka,' ho kgotsa mosadimoholo a se a tonetse Tsietsi mahlo. 'Ha o re Mmadibakiso o bolela mang? Na o bolela yena Mmao? Tlhompho o e siile kae hona kajeno Tsietsi?'

'Nkgono, nna ke se ke belaetse haholo,' ke Tsietsi eo a se a befile. 'Ekare Mmamosolomane e le mme, yaba ke tshwarwa ka tshwaro ena eo ke tshwerweng ka yona? Le kgale! Ha ke kgolwe!'

Mosadimoholo a opa diatla, a sisinya hlooho, yaba o boela a ntse a itsubela kwae ya hae. A tadima Tsietsi ka mahlong, a kgutsa motsotswana.

'O itse o a kula kajeno,' ke Tsietsi eo. 'Le moruti Moshebi o teng, o tlo mo rapella. Ke ne ke lakaditse ho botsa ntate moruti dipotso di se kae, empa Mmadibakiso o ntelekile a re ke se ke ka nna ka kgathatsa moruti. Ke a bona o lakatsa ho rapellwa a le mong. O meharo ka thapelo empa le hlola le re thapelo ke ya bohle.'

- 8.1 Bolela lebitso la Tsietsi leo a neng a le rehwe ke batswadi ba hae ba sebele pele a tla rehwa lena la Tsietsi. (1)
- 8.2 Batswadi ba Tsietsi ba sebele e ne e le bomang? (2)
- 8.3 Ho ya ka ditaba tse hlahiswang tlhekelong ya buka ee, o ka re ke hobaneng ha Tsietsi a ile a rehwa lebitso lee la Tsietsi? (2)
- 8.4 8.4.1 Bana babo Tsietsi ba neng ba hlokahale kotsing ya koloi ba ne ba le bakae ka palo? (1)
 - 8.4.2 Tsietsi yena e ne e le lesea la nako e kae ha kotsi ee e etsahala? (1)

8.5	Ke eng se ileng sa belaetsa Tsietsi hore Kotsi le Mmamasolomane ha se batswadi ba hae ba sebele? Fana ka lebaka le le leng.			
8.6	Hlalosa ka bokgutshwane feela maemo a lebisitseng hore Tsietsi a iphumane e le 'ngwana' wa Mmamasolomane.	(2)		
8.7	Hlalosa ka bokgutshwane feela kamoo sehlooho sa buka ena, 'Botsang Lebitla' se amanang le ditaba tsa buka kateng. Fana ka ntlha e le nngwe feela.	(2)		
8.8	Bolela hore lebitla la batswadi ba Tsietsi le bana babo le ne le le hokae.	(1)		
8.9	Ho ya ka ditaba tsa padi ee, 'batswadi' baa ba batjha ba Tsietsi ba ne ba mo siya le mang motsheare ha ba ile mosebetsing? Kgetha karabo e nepahetseng ho tsena:			
	A Mmamasolomane B Mmadibakiso C Mmantsoteng D Mmapulane	(2)		
8.10	Nkgono enwa ya neng a sala le Tsietsi motsheare ha 'batswadi ba hae' ba ile mosebetsing, o ne a sa batle hohang ho bolella Tsietsi seo e leng nnete mabapi le batswadi ba hae ba sebele, le hoja a ne a tseba. Ebe sepheo sa mongodi ka ketso ee ya nkgono enwa ke sefe?	(2)		
8.11	Ho ya ka ditaba tsa pale ee, Mmamasolomane o hlahiswa e le mophetwa wa semelo se jwang?	(2)		
8.12	Ka mehla batho bao Tsietsi a neng a ba botsa taba ya ho re yena Tsietsi ke ngwana mang, ba ne ba sa mo bolelle nnete. Tsietsi o ne a bona hore ha ba bue nnete. Hlalosa hakgutshwane kamoo ketso ena ya batho bana e rotetsang kgohlano kateng maikutlong a Tsietsi.	(2)		
8.13	Ho bonahala Tsietsi a rarolla mathata a hae ka ho lwantsha le ho bolaya batho ba neng ba bonahala ba le tseleng ya hae. Ho ya ka wena na o bona tsela ee eo Tsietsi a neng a e sebedisa ya ho rarolla mathata e nepahetse? Hlalosa karabo ya hao.	(3) [25]		

POTSO YA 9: DIEPOLLO - Tsepo Seema

Baphetwa ke batho bao mooko wa pale o thehilweng hodima bona; ke bona sesosa sa diketso le diketsahalo tse ntshetsang pale pele. A ke o ngole moqoqo, mme o qaqise kamoo mongodi a sebedisang **thehello** le **diketso** tsa Diepollo le Dikenkeng ho bopa le ho ntshetsa pele kgohlano pading ena. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]

KAPA

POTSO YA 10: DIEPOLLO – Tsepo Seema

Bala qotso ena e latelang ka tlhoko, e be o araba dipotso tse theilweng hodima buka yohle.

'Ka wona motsotso eitse ke sa ile le motouto, titjhere Mahanke a fihla. A fihla a le sehlahlo se mpelaetsang. Ha a ka a dula le ho dula, o fihlile a ntshunya lengolo leo eitseng ha ke qeta ho le bala ke ileng ka mo sala morao. Ke ne ke batla ho fumana ditaba hantle ho yena, ke kene koloing e yang ka sekolong sa temo. Ke mo setse morao ho ya ka sekolong ka yona nako eo. Wena o ne o tla etsang? Ha ke bolella Mahanke ka mapolesa a neng a batla Zeblon Ramokgopa, o ne a sa makala le ho makala.'

10.1 Bolela lebitso la nnete la titjhere Mahanke. (1) 10.2 Mophetwa ya buang ditaba tse qotsong ee ke mang? (1) 10.3 Mophetwa wa karabo ya 10.2 o amana jwang le titjhere Mahanke? (1) 10.4 Mophetwa enwa eo o mmoletseng potsong ya 10.2 o ne a sebetsa mosebetsi ofe ho va ka thupello va hae? (1) 10.5 Diepollo ha a tla baleha Lekokwaneng o ne a tlilo nyadiswa mang? (1) 10.6 Hlalosa hore ke ka lebaka la eng ha Mahanke a sa makale ha a bolellwa hore mapolesa a ne a le teng a batla Zeblon Ramokgopa. (2) 10.7 Ako akaretse ka bokgutshwanyane ditaba tse neng di fuperwe ke lengolo le tlisitsweng ke titjhere Mahanke. (2) 10.8 Pading ena ho na le moo maele a Basotho a reng, 'kgalapa di a buseletsana' a ileng a nnetefala ka lebaka la ketso e kileng ya etswa ke Diepollo ho Mmamolete. A ke o phete ka mantswe a hao seo Diepollo a ileng a se etsa ho nnetefatsa maele ana. (2) 10.9 Moemaneng e ne e le sebaka se kgutsitseng mme eka Diepollo o ne a se a fumane kgotso ha a ntse a dula moo. Hlalosa sepheo sa mongodi sa ho mo tlosa Moemaneng ka ho bolawa ha Kotsuwopo. (2)

- 10.10 Ho ya ka ditaba tsa padi ena, o ka re nako eo diketsahalo tsena di etsahalang ka yona ke efe? Hlalosa karabo ya hao. (2)
- 10.11 10.11.1 Le ha rangwane Leemisa a shebahala e le motho wa nnete, ha a ka a bolella Diepollo hore o ne a batla ho kenela mmae. Ketso ee ya Leemisa, ho ya ka wena, e mo hlahisa e le mophetwa wa semelo se jwang?
- (2)
- 10.11.2 Hlalosa ho re ketso ee ya Leemisa ya ho batla ho kenela Mmadiepollo e ne e thunthetsa jwang ditokelo tsa botho nakong eo?
- (2)
- 10.12 Ha Diepollo a ne a sebetsa e le mooki Marquard, o ne a sa lokela ho ama kapa ho thusa bakudi ba Makgowa. Hlalosa seo mongodi a lekang hore utullela sona ka maemo a dipolotiki a nako eo.
- (2)
- 10.13 Bolela lebaka le ileng la etsa hore titjhere Mahanke a patele moratuwa wa hae lebitso la hae la nnete.
- (2)
- 10.14 Diepollo o ne a dula ha monate le nkgono Motsokapere ho fihlela mohla letsatsi lela la 'Sebonwang se bonwa ke bohle'. Sebonwang seo eka e ne e le yena nkgono Motsokapere, mme Diepollo o ile a rera ho thoba moo. Ha e ne e le wena o ne o tla etsa jwang ha o elellwa hore motho eo o dulang le vena ke moloi?

(2)[25]

KAPA

POTSO YA 11: MME - NP Maake

Sesotho se re hangata motho o ye a atise ho latela moelelo wa lebitso la hae ka diketso – 'Bitso lebe ke seromo'. Ake o ngole mogogo, mme o hlalose kamoo mongodi a atlehileng ho sebedisa thehello le diketso tsa Mmateboho le Mme kateng ho ntshetsa pale pele pading ena. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 - 450.

[25]

POTSO YA 12: MME - NP Maake

Bala qotso ena e latelang ka tlhoko, e be o araba dipotso tse e latelang, tse thehilweng hodima buka yohle.

A utlwa lentswe le se le re: 'Ao, o ka ipatela nna mmanyeo,' motho a bua a mo tadimile. Ha a utlwa hore ke lentswe la mosadi, ho tshoha ha batla ho kokobela, a ba a phahama moo a neng a re o ipata teng. 'O hlahlathela hara masiu tjena o ya kae, mosadi?' ho botsa motho enwa, a mo tadimile ka mahlong. Ha a re o a mo sheba, a utlwa a sehwa ke letswalo leo a sa le tsebeng, le kang le tsamaya le mohatsela o mathang mading, o hlasimollang mmele ha bohloko.

'Ke ya ka mona ka Evaton,' ke Dikeledi eo.

'O ilo etsang hara mafifi e le rona ba a tsebang?' ho botsa mosadi enwa ka lentswe le bonolo, empa le batang seka lehlwa. E re ha a le utlwa Dikeledi a utlwe mohatsela o mo matha mmeleng, a be a lakatse eka mosadi enwa a ka be a sa bue.

'Mona ho robala bana ba ka,' ho realo ntswe lane le batang. 'Ha jwale ha ba yo, ba ilo bapala.' Ka moo Dikeledi a neng a tshohile ka teng, ha a ka a makalla le hore ke bana ba jwang ba bapalang hara mpa ya bosiu. A hohobela diphate, a sa hlobole le diaparo tsa hae, tse neng di kganathetse diretse ka baka la pula e neng e ena motsheare, e kolobisitse jwang, tsela e le diretse. Hang ha a beha hlooho hodima mosamo o mosweu, a re thue! le boroko. A robala bo se nang ditoro. A phaphama hoseng mafube a sa hlaha, le teng a phaphamiswa ke serame, empa boroko bona bo ne bo sa le bongata.

- 12.1 Dikeledi o ne a balehelang lapeng habo ha a tla lelera le masiu tjee? (1)
- 12.2 Dikeledi o ne a tsejwa ka lebitso lefe ha a se a le lenyalong? (1)
- Dikeledi o ile a robala ha mosadi e mong bosiu boo. Ha a phaphama hoseng, o iphumane a le sebakeng sefe? (1)
- 12.4 Tlhekelong ke moo mongodi a re tsebisang baphetwa le kamano ya bona.

 Bolela baphetwa ba babedi ba ka sehloohong bao mongodi a re tsebisang bona tlhekelong ya sengolwa sena. (2)
- 12.5 Akaretsa ditaba tse amanang le pherekano e ileng ya eba teng ho Dikeledi nakong eo a neng a botswa hore ebe o tseba batho ba tlileng ho tla mo kopa. (2)
- 12.6 Ako hlalose semelo sa Diseko ho ya ka wena, o ipapisitse le diketsahalo tsena tse pedi tse ikgethileng tseo a ileng a di etsa:
 - Nakong eo Diseko a tebelang Mme ha a kulela lefu.
 - Nakong eo Bafokeng ba kenyeditseng Mmateboho nyewe. (4)
- 12.7 Nakong eo Dikeledi a neng a lokela ho nyalana ke Thollo o ile a ferekana maikutlong. Ebe mongodi o re hlahisetsa kgohlano ya mofuta ofe ka ketsahalo ee? (2)

12.8 Ha Bafokeng ba ntse ba halefile mabapi le hore Mme a patelwe lapeng la mora wa bona, rangwane wa Thollo o ile a batla ho hlakisetswa ntlhanyana e nngwe e itseng e mabapi le lenyalo la Thollo. Hlalosa hakgutshwanyane hore ke taba efe eo rangwane a neng a batla hore e hlakiswe.

(2)

Mohla Mme a hlokahetseng Thollo o ne a sa tsebe letho ka lefu le hlahileng lapeng ha hae. Ho ya ka ditaba tsa padi ee, ke eng e ileng ya sitisa Thollo ho fumana tlhalosetso ya hore mosadi enwa ya tlo patelwa ha hae ke mang?

(2)

12.10 Leha Mmateboho a ne a sa tsebe Mme, o ile a mo amohele ka matsoho a mofuthu mohla a neng a fihla lapeng la hae kgetlo la pele. Ebe ketso ee ya Mmateboho e re utullela eng mabapi le botho ba hae?

(2)

12.11 Banna ba neng ba dula le Thollo komponeng ba ne ba bitswa dikwata. Ebe tshebediso ya lebitso le 'dikwata' le bolelang ho ya ka ditaba tsa padi ena?

(1)

- 12.12 Lefu la Mme e bile ketsahalo e kgolohadi sengolweng sena. Ho ya ka dintlha tsa moralo tsa mofuta oo wa sengolwa, o ka re ketsahalo ee ya lefu la Mme e ka hlaloswa e le ... Kgetha karabo e nepahetseng ho tse latelang:
 - A tlhekelo
 - B sehlohlolo
 - C tharahano
 - D phethelo

(1)

- 12.13 Leha Thollo Mofokeng a shebahala e le ntate ya nang le boikarabelo lapeng la hae, ho na le diketsahalo tse mmalwa tseo a di entseng, tse bontshang hore o ne a hloka botshepehi. Nehelana ka ketsahalo e le nngwe feela ho totobatsa sena.
- (2)
- 12.14 Ka mora lefu la Mme, Diseko o ile a sibolla sephiri sa Mme seo a neng a se patile sa ho re Thollo ke monnae. Le yena Diseko o ile a rera ho boloka sephiri sena. Ha o ne o le Diseko, ebe o ne o tla etsa jwang ha o qeta ho sibolla kidibitlahadi e kaana ya taba?

(2) **[25]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 25

KAPA

KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona feela karolong ena.

Haeba o ile wa kgetha ho araba mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAROLONG YA B, jwale o tlameha ho araba mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA C. Athe haeba ha o a ka wa etsa jwalo, o arabile mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B, jwale o tlameha ho araba mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) KAROLONG YA C. Sena se bolela hore qetellong ya ditaba o tlameha hore o be o arabile potso e le NNGWE ya mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) le potso e le NNGWE ya mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B le KAROLONG YA C.

POTSO YA 13: SEYALEMOYA - RH Moeketsi

Ha se boya ba ntja

Tlhekelong ke moo mongodi a re tsebisang dibapadi, kamano ya tsona, maemo a ditaba, tikoloho le nako mmoho le kgohlano. Ngola moqoqo, mme o bontshe kamoo mongodi wa tshwantshiso ena a atlehileng kateng ho ipapisa ka tlhahiso ya *maemo a ditaba, tikoloho le nako*, le *kgohlano* e lebisang *tharahanong* le *sehlohlolong* sa tshwantshiso. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]

KAPA

POTSO YA 14: SEYALEMOYA - RH Moeketsi

Bala qotso ena e latelang ka tlhoko, e be o araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile ka dikahare tsa terama kaofela.

O mo feleheditse

Paseka:		nnaʻ	le Jwale kajeno o sitiswa ke eng ho qhebollela mathata a hao ho? Mme, bona o mmeleng, mme ha ke rate ha o itshwara ka tsela ena ane o ka ipakela mathata a sa hlokeheng.	
			eka, ho ba mmeleng ha ka ke hona ho sa ntjeseng ditheohelang. olo jwalo ka ha e le mona dinako di se di atametse tjena.	
Paseka:		Jwa	ng athe o lokela ho thaba ha e le mona masapo a se a tla arohana.	
Mmalera	ato:	Ke s	sa pheta. Ke boetse ke sa tjho hle. Paseka o buiswa ke ho se tsebe.	
Paseka:			alerato Mmalerato Ke eng sena se sekana seo ke sa se eng?	
Mmalera	ato:		e, mmele wa motho e mong ke tjhaba se hole. Ke ka hoo ke reng o e wa utlwisisa.	
Paseka:			alosetse ke utlwe, ntlhalosetse ka sena se o jang hle ke tsebe ho elana bohloko boo le wena.	
14.1	14.	1.1	Dibapadi tse pedi tsee tse hlahellang qotsong di amana jwang?	(1)
	14.	1.2	Ke lekgetlo la bokae Mmalerato a ima, ho ya ka ditaba tsa tshwantshiso ee?	(1)
14.2	14.	2.1	Mmalerato o tshwenyehile maikutlong. Hlalosa sesosa sa kgohlano ena ya maikutlo eo re e bonang ho Mmalerato.	(2)
	14.	2.2	Hlalosa kamoo kgohlano ena e maikutlong a Mmalerato e qhaphaletsang Paseka kateng.	(2)
	14.	2.3	Se tshwenyang Mmalerato moyeng, ha se seo re bonang se tshwenya Paseka maikutlong. Hlalosa se hlileng se tshwenyang Paseka maikutlong.	(2)
14.3		•	te hakgutshwanyane seo Paseka a neng a tatetse ho ya se etsa g ha a tla siya Mmalerato a le mong ka tlong.	(2)

14.4 14.4.1 Ha Mmalerato a se a le mahlabeng o ile a iswa sepetlele. Ke mang ya ileng a mo thusa ho mo isa sepetlele? (1) 14.4.2 Mmalerato o kile a ba le bana ba bakae? (1) 14.5 Mmalerato o ile a atleha ho itshihlolla. Ho ile ha etsahala eng ka Mmalerato ka mora hore a itshihlolle? (1) 14.6 Hlalosa kgohlano ya maikutlo eo re e bonang maikutlong a Materone ha a ne a lokela ho tsebisa Paseka ditaba tsa Mmalerato ka mora hore a itshihlolle. (2)14.7 Materone o ile a ka a bua a le mong pele a tla ya tsebisa Paseka ka tse hlahetseng mohatsae. Ebe boipuiso boo ba Materone bo re senolela eng re le babadi mabapi le boemo ba bophelo ba mohatsa Paseka? (2)14.8 Ho ya ka wena, kamano ke efe dipakeng tsa sehlooho sa tshwantshiso ena le ditaba tsa yona? (2) 14.9 Ebe, ho ya ka wena, ke ketsahalo efe tshwantshisong ee e re fihlisang sehlohlolong sa ditaba? E hlalose. (3)14.10 Ka bokgutshwanyane hlalosa se ileng sa tlisa thabo le tsharelo maikutlong a Paseka ka mora ho buisana le Materone. (3) [25]

KAPA

POTSO YA 15: HAESO MAFOTHOLENG - CJ Teleki

Tlhekelong ke moo mongodi a re *tsebisang dibapadi, kamano ya tsona, maemo a ditaba, tikoloho le nako* mmoho le *kgohlano*. Ngola moqoqo, mme o bontshe kamoo mongodi wa tshwantshiso ena a atlehileng kateng ho ipapisa ka tlhahiso ya *maemo a ditaba, tikoloho le nako*, le *kgohlano* e lebisang *tharahanong le sehlohlolong* sa tshwantshiso. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

KAPA

POTSO YA 16: HAESO MAFOTHOLENG - CJ Teleki

Bala ditaba tsena tsa Molefi o nto araba dipotso tse di latelang, le tse amanang le tshwantshiso/terama yohle.

Molefi: (O bua a le mong) Bosiu bo fetileng e ne e se bo monate. Ke letse ke hlobaela ebile ke lora ditoro tse mpe. Ke hobaneng ha ntatemoholo Mapetla a ile a mpuela dipuo tse seng monate, tse bileng di makatsa? Ke hobaneng ha ditorong tsa ka ke ile ka mo lora hararo, le hona a ntshwenyeditse sefahleho? Ke hobaneng monnamoholo Mapetla a ka bua jwalo ka nna, empa a tseba lelapa leso ka botlalo, a bile a le etela mehla ena? Kwana ke haeba ntatemoholo Mapetla a ka ntsekisa eng? Banna! E re ke se ke ka ipherekanya ka ditoro tsa ditoro. Ke a kgolwa tse entsweng maobane, di entswe ka tlasa tshusumetso ya tahi. Ke eng hoo? Oo ekaka ho na le motho ya kokotang. Kena!

[25]

16.1	Qotsong e ka hodimo Molefi o hlahella a bua a le mong mme sena se bitswa boipuiso (tshenolo ya maikutlo). Bohlokwa ba boipuiso bona ba Molefi ke bofe gotsong ee?	(2)
16.2	Lebitso la mme wa Molefi ke mang?	(1)
16.3	Bolela lebitso la motswalle wa Molefi eo e neng e le moeletsi wa hae e moholo.	(1)
16.4	Hana Molefi o ne a sebetsa mosebetsi ofe?	(1)
16.5	Hlalosa lebaka le ileng le etsa hore Molefi a hlale Jwalane.	(1)
16.6	Disebo o ne a sa tshehetse Molefi maikemisetsong a hae a ho kwenehela Montsheng. Lebaka la Montsheng la ho se dumellane le Molefi ke lefe? Bolela le le leng.	(2)
16.7	Akaretsa ka mantswe a hao mantswe ao Mapetla a ileng a a bua, a ba a ikana ka ona hore ha e le bophelo ba Molefi ha bo no atleha le ka mohla.	(2)
16.8	Hara metswalle ya Molefi ho na le e mmedi eo e leng bomaloma-a-fodisa. Ho ya ka manollo ya dingolwa, baphetwa ba jwalo re ba bitsa	
	Kgetha karabo e nepahetseng ho tsena tse latelang ho tlatsa sekgeo sena:	
	A balwantshi B balwantshuwa C bahlohleletsi D ha ho karabo e nepahetseng	(1)
16.9	Ho na le mahlakore a mabedi a hohlanang lelapeng la ha Pitso. Ako hlalose ntlhakemo ya lehlakore ka leng	(2)
16.10	Bapisa baphetwa bana ba babedi e leng Jwalane le Montsheng o bontshe semelo/botho ba bona mme o fane ka dintlha tse pedi bakeng sa mophetwa ka mong.	(4)
16.11	Hlalosa sebaka seo Morongwe a hlahang ho sona ka ntlha e le nngwe feela.	(2)
16.12	Pheletso ya Montsheng e bile efe ka mora hoba Molefi a mo kwenehele?	(2)
16.13	Hlalosa hakgutshwanyane feela ketsahalo e re fihlisang sehlohlolong sa tshwantshiso ena.	(2)
16.14	Mookotaba wa tshwantshiso ee ke ofe?	(2) [25]
	MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C:	25

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA:

80